

DOI 10.36074/logos-04.07.2025.039

УПРОВАДЖЕННЯ ПРИНЦИПІВ СПІЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УНІВЕРСИТЕТІ ТРЕТЬОГО ВІКУ

Любченко Надія Василівна¹

1. канд. пед. наук, доцент, викладач
Університет третього віку «Протон», УКРАЇНА
ORCID ID: 0000-0002-4247-340X

Досвід країни засвідчує, що українські університети третього віку стають освітніми центрами для подальшого особистісного розвитку людей похилого віку, їхньої суспільної інтеграції, соціалізації та адаптації в умовах глобалізаційних процесів [2].

Університети третього віку (далі – УТВ) – це заклади неформальної освіти для дорослих старшого віку, що функціонують самостійно або на базі територіальних центрів соціального обслуговування (надання соціальних послуг), закладів формальної і неформальної освіти, закладів культури, громадських та інших організацій. Поняття «третій вік» асоціюється з переходом особистості з професійної до постпрофесійної фази життя й набуттям можливості для втілення концепції освіти впродовж життя та моделі «успішного старіння». УТВ уособлюють одну з сучасних моделей інтеграції осіб літнього віку у сучасне суспільство шляхом активізації їх життєдіяльності, що покращує якість життя, сприяє впровадженню стратегії активного довголіття [1]. За узагальненим нами визначенням, ми розуміємо неформальну освіту дорослих (англ. non-formal education) як форму інституціоналізованої, цілеспрямованої, систематичної освіти, що уособлює організовану провайдером освітніх послуг навчальну діяльність, яка не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій. Визначальною характеристикою неформальної освіти є те, що вона є доповненням та / або альтернативою формальної освіти в навчанні впродовж усього життя людини.

Власний досвід упровадження андрагогічного підходу в УТВ актуалізував розуміння того, що комплексне врахування специфічних особливостей тих, хто навчається, їхніх культурно-освітніх потреб, навчання їх без застосування

формальної перевірки отриманих знань та вмінь, зумовлює унікальність, універсальність і практичну спрямованість навчально-методичного забезпечення освітнього процесу (програм, планів тощо).

Саме тому особливу увагу слід надати викладачеві упровадженню принципів спільної діяльності в УТВ, що передбачає:

- спільну діяльність тих, хто навчається, з тими, хто навчає, а також з іншими учасниками щодо планування, реалізації, оцінювання і корекції процесу навчання;
- принцип «вчитися в дії», що передбачає набуття різних умінь під час практичної діяльності;
- принцип «вчитися взаємодіяти», що передбачає навчання роботі в команді та спонукання до співпраці кожного учасника [1].

Використовуючи, як одне з джерел навчання здобувачів освіти в УТВ, їхній життєвий (побутовий, соціальний, професійний) досвід, на практиці ці принципи реалізуються передусім через велику кількість практичних вправ, упровадження ігрових форм навчання, обов'язкове опрацювання теоретичного матеріалу у групах, що уможливорює взаємодію, спілкування один з одним, зумовлює продуктивність горизонтального навчання всередині групи.

Запровадивши авторський навчальний курс «Самоменеджмент сучасної людини в умовах змін» для опрацювання тем «Самоменеджмент і тайм-менеджмент як soft skills сучасної людини», «Громадянська компетентність: виклики і завдання», «Репутація та імідж в менеджменті й самоменеджменті» та ін. використовую активно форми роботи в парах, в малих і великих групах («Освітній бранч», «Brainstorming», «Кафе знань в освіті дорослих»), які засвідчують актуальність упровадження названих принципів спільної діяльності.

Висновки. Як зазначено в Національній стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року (далі – Стратегія), «на сьогодні громадяни України не використовують всі можливі освітні інструменти для професійного, культурного та суспільного розвитку дітей, молоді та дорослих. Однією з причин такого стану є низький рівень системності та матеріальної забезпеченості андрагогіки, зокрема діяльності університетів третього віку» [3]. І для досягнення однієї із цілей Стратегії «Освітні потреби дорослих забезпечені протягом усього життя» визначено завдання щодо розроблення концепції розвитку безперервної освіти, яка об'єднує формальну та неформальну освіту. Перспективами подальших досліджень є діяльність Університетів третього віку вважаю питання

ABSCHNITT 17.
PÄDAGOGIK UND BILDUNG

забезпечення інтеграції людей похилого віку у воєнний та поствоєнний періоди, з числа внутрішньо переміщених осіб тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

- [1] Аніщенко О.В. (2021). *Положення про університет третього віку*. К.: ІПООД імені Івана Зязюна НАПН України.
- [2] Кравченко О., & Кучер Г. (2023). Університет третього віку «Дивосвіт»: з досвіду Уманської територіальної громади. *Ввічливість. Humanitas*, (1), 43–48. Вилучено з: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2023.1.6>
- [3] Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року» № 366 (2021, 14 квітня). *Офіційний вісник України*, (36), 61. Вилучено з: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2021-%D1%80/conv#Text>